

STUDIEMATERIAL TILL

**OTTO ÄR EN
NOSHÖRNING**

Filmer och studiematerial kan beställas genom
Folketshusföreningarna, telefon 08-785 02 40

INNEHÅLL: Faktablad
Handledning till videokassetten
Diskussionsunderlag

Folkets Hus
Riksorganisationen FHR

Nämnden för barn- och ungdomsfilm
SVENSKA FILMINSTITUTET

OTTO ÄR EN NOSHÖRNING

Avsaknaden av en "riktig pappa" i två pojkars liv är huvudtemat i den här humoristiska fantasiberättelsen. Kompisarna Topper och Viggo bor i samma hyreshus i en småstad vid kusten. Topper bor med sin faster som ser till honom sedan pappan gått till sjöss. Pappan har varit borta i flera år och Topper börjar tvivla på att han någonsin kommer tillbaka. Hoppet hålls ändå vid liv genom fåordiga vykort och ovanliga presenter som pappan då och då skickar flitigt till sin son.

Viggo har egentligen inte heller någon "riktig pappa", för hans far som har en krog i nedre våningen, betar sig som en slavdrivare mest. "Ordning är tid - Tid spar pengar" är ett av hans favorituttryck.

Sommarlovet börjar och pojkarna tycker att det inte händer någonting i deras lilla stad, tills Topper hittar en magisk penna. Han råkar rita en noshörning med den i sitt rum, och den blir verklig! Nu får pojkarna mycket att göra för noshörningen, kräver massor av mat. Allt fler grannar dras in i problematiken med Otto och till sist är ingenting längre som det var i det lilla hyreshuset.

PRODUKTIONSUPPGIFTER:

Regi: Rumle Hammerich

Manus: Rumle Hammerich och Mogens Kløvedal. Baserat på Ole Lund Kirkegaards bok "Otto er et naesehorn"

Produktion: Metronome Productions A/S

Foto: Dan Laustsen

Längd 90 min - svensk text

Sverige 1986

Distribution: 35 mm - Folkets Bio

RUMLE HAMMERICH

Rumle Hammerich gick ut den Danske filmskoles regilinje 1979; då var han 24 år. Hans examensarbete var ungdomsfilmerna "Ciao Baby". Under flera år arbetade han som ljud-, ljus- och regiassistent i olika filmproduktioner. Dessutom medverkade han i Erik Clausens debutfilm "Cirkus Casablanca" som teknisk regissör. 1983 debuterade Hammerich med barnfilmen "Otto er et naesehorn", 1984 gjorde han två kortfilmer: "Kalk" och "Stationer" och 1986 kom "Når bare han kan tælle kørerne".

Innan ni går in i materialet är det viktigt att släppa fram spontana reaktioner på filmen. Det är också viktigt att komma ihåg att de tolkningar som vi gjort av filmen är ett sätt att se bilderna på. Det finns säkert flera och vi vill att det här materialet ska vara en hjälp att ta fram era egna upplevelser och associationer.

Till studiematerialet finns en videokassett med de första 20 minuterna som behandlar det filmiska berättarspråket och är en näranalys av inledningen till filmen.

Se gemensamt igenom avsnittet innan näranalysen börjar.

Genomgången av videokassetten löper fram till scenen där Topper upptäcker att hans kärleksförklaring till Sille som han skrivit på muren har försvunnit.

Redan under de första minuterna av filmen får man veta att filmen kommer att handla om längtan efter pappa och att den kommer att innehålla både fantasi och humor.

FRÅGOR:

Beskriv de första 30 sekunderna av filmen?

Hur skildras Topper första gången?

Hur märks att filmen inte kommer att vara helt realistisk?

KOMMENTARER:

Det hörs rytmisk musik i rumbatak spelad med bensinfat och andra instrument som lätt för tankarna till karnevalstämningar. Färgglada fyrkanter flyger i bilden. En rosa cirkel växer och täcker rutan, man ser snabbt texten "Fritt efter Ole Lund Kirkegaards bok" och därefter animeras titeltexten fram med runda "karameller", lika dem som pojkarna senare äter som frukostflingor. Stämningen är uppsluppen och lekfull, man anar att filmen kommer att vara humoristisk.

Topper lägger sig ensam i mörkret. Det enda ljuset kommer genom glas-målningen i fönstret. Han vrider sig ett par gånger i sängen som om han inte kunde somna, och man kan ana att det är någonting som bekymrar honom. När han ligger på rygg faller ljuset på hans panna och ögon, vilket kan syfta till att följande händelser sker i hans tankar.

Man ser stjärnor i rymden. En ensam panflöjt börjar spela och in i bilden åker en flygande penna (ani-

merad). Samma flöjt hörs även senare när Topper hittar pennan. Pennans betydelse understryks med ytterligare ljud; ett dovt brummande och skarpa susanden. Pennan flyger mot jordklotet som vi närmar oss genom flera klipp.

Hur görs övergången från dröm/fantasi till verkligheten?

Det är pennan som förenar dröm och verklighet i och med att den landar på jorden. Susandet från pennan blandas med fåglarnas skrik i hamnen. Bilden på fritidsfiskaren som badar i gyllene morgonljus är lite drömmaktigt suddig i kanterna (detta åstadkommes med lite vaselin på linsen när man fotograferar). Pennan ramlar i vattnet, stänket är helt guldfärgat, och för att förstärka drömkänslan visas det i slow-motion (hastigheten ändras i kameran så att rörelsen på filmen blir mycket långsam).

I och med bilden på huset flyttas vi till verkligheten.

Var möter vi noshörningen för första gången?

Precis innan Topper vaknar syns snabbt en bild på en noshörning som han har på väggen i huvudändan av sängen. Här ges en första föraning om filmens handling och en bekräftelse på titeln. Bilden kan också förklara varför fantasifiguren blev just en noshörning: Topper gillar noshörningar.

Hur ser Toppers rum ut?
Hur presenteras hans pappa indirekt i de följande scenerna?

Topper stiger upp och går sakta till fönstret. Under tiden spelas vemodig musik, vilket kan tyda på att han är ledsen. Bilden öppnas långsamt och man ser alla de märkliga föremålen som sedan visar sig att Topper fått av sin pappa. Här märks tydligt att han inte bor som vilken vanlig pojke som helst. Rummet är stort och fullt av exotiska saker. Det har en stor balkongöppning mot havet (där pappan finns någonstans). Mot horisonten "ser" Topper sin pappas figur (Bilderna är en sk dubbelkopiering, vilket betyder att man har fotograferat pappan i motljus för sig och havslandskapet för sig och sedan kopierat de båda bilderna ihop på laboratoriet). Bilden förstärks med musik spelad med många instrument.

Hur skildras Viggo?
Vilka yttre och inre egenskaper har han?

I dialogen med faster kommer det fram att pappan fortfarande tänker på sin son. Topper ler, han ska orka vänta en dag till.

Man ser Viggo uppifrån. Han ser liten ut, nästan försvinner bakom backarna som han bär. Han lyder snällt sin far, det enda han kan kosta på sig är att på skoj förvränga pappans ord, för han vet att pappan aldrig lyssnar på honom. Man förstår att Viggo är lydig och har sinne för sarkastisk humor.

Toppers faster kommer nedför trappan och ber Viggo att se till att Topper kommer till skolan. Viggo är alltså plikttrogen.

Av diskussionen med Holm förstår man att Viggo har fått svara på liknande frågor väldigt länge. Han är tålmodig och hjälpsam, t o m mot Holm som i sin självupptagenhet inte ens märker att han kunde öppna dörren åt Viggo som kämpar med backarna.

Vad berättas om fru Flora vid första mötet?

Hon hör dåligt och är gästfri.

Hur är Viggos förhållanden till sin pappa i filmens början?

När pappan ryter inifrån huset: till "Vilket spektakel. Det är ingen cirkus!" då svarar Viggo lakoniskt: "Nej far, tyvärr". Detta speglar hans uppgivenhet beträffande någon förändring överhuvudtaget. Vid frukostbordet ler Viggo för första gången, mot Tapper. Han verkar vara en allvarstyngd person.

Vad får vi veta om fru Flora vid andra mötet?

När Topper slåss med Viggos pappa om barnvagnen (barnvagnen kan betraktas som en slags symbol för Toppers självständighet och frihet från de vuxna) vågar Viggo knappt titta på som om han tänkte: Pappa vinner i alla fall, ingen ide att kämpa.

Kanske på grund av sin dåliga hörsel, kanske för att hon är naiv, hänger hon inte riktigt med alltid. Hon tror bara gott om alla människor och accepterar herr Lejons löjliga svar att de leker mamma, pappa, barn.

När Holm återigen misslyckas med att fråga, syns det på fru Flora att hon blir besviken men hon tappar inte ansiktet utan fortsätter kaffeleken. Här börjar filmens humoristiska ton, ta fart.

Vilka toka händelser övertygar oss sedan om att filmen kommer att vara humoristisk?

Sedan fortsätter det med att Topper släpper iväg Viggo i vagnen, och Viggo kastas över muren in i vagnen tillbaka och får väskan på sig i samma fart, och vidare till fritidsfiskaren som får napp och till mötet mellan Topper och Sille.

Vad får vi veta mer om Viggos pappa?

Liggande i barnvagnen berättar Viggo att han tror att hans pappa log mot honom en gång. Han kan inte ens riktigt tro att det har hänt.

När pojkarna kommer springande med vagnen tillbaka från skolan avbryts den upprymda stämningen (med glad musik) bryskt av Viggos pappas hårda hand som lyfter Viggo i luften och bär bort honom. Pappan är inte bara hård i ord, han är också våldsam. Innehållet i de här scenerna kan jämföras med scenen mot slutet av filmen där Viggos pappa ber honom om hjälp. Hur har relationen mellan dem förändrats? Vilka ord används? Vilka gester används?

Efter den här scenen kan man vara alldeles övertygad om att det är just Viggos pappa som pojkarna kommer att få de största problemen med.

Vad är det första Topper ritar med den magiska pennan?
Vad händer då?
Vad ritar han sedan? och vad händer då?

I de två sista episoderna av inledningen* får vi veta om de magiska egenskaperna som pennan har. Det väcker vissa förväntningar. Ska pennan vara till någon hjälp i väntan på Toppers pappa eller i kampen mot Viggos pappa?

* den med fisken och den med hjärtat och kärleksförklaringen.

LÅNGTAN EFTER EN RIKTIG PAPPA

De två pojkarna har ett gemensamt problem: de har ingen "riktig pappa", en som finns där varje dag och som det går att prata med. Toppers far har varit borta så länge att Topper inte längre kan komma ihåg hur han ser ut, bara att han är stor och stark. Topper pendlar mellan hopp och förtvivlan, och när han kommer underfund med den magiska pennans hemlighet vill han genast rita sin pappa. När han inte kan, tröstar Viggo honom med att säga att det är svårast att komma ihåg dem man älskar mest.

- o Hur beskrivs i filmen Toppers minnesbild av sin pappa?
- o Varför "ser" Topper sin pappa bara när han är ensam?
- o Varför har man ofta svårt att få det man önskar mest av allt? Eller är det kanske så att man många gånger längtar efter just det man har svårast att få?

När Toppers pappa har kommit hem och kramar honom för första gången belyses hans ansikte med ett kallt blåaktigt ljus. Samtidigt hör man polisen fråga honom: "Känner ni kanske den här pojken?".

- o Vad vill den scenen berätta om pappans förhållande till Topper?

Det kan ibland vara svårt att tala om sina känslor med dem man älskar. Toppers pappa t ex behöver Viggos hjälp för att ta reda på vad Topper tänker. Det är till honom han ställer de avgörande frågorna om varför Topper är ledsen och om han vill åka med till sjöss.

- o Varför kan Viggo så säkert veta vad Topper vill?
- o Fundera tillsammans på vilka olika sätt en pappa/mamma kan vara "frånvarande".

I motsats till Topper verkar Viggo i filmens början helt ha gett upp hoppet om att kunna ha en riktig pappa. Hans far har varit vänlig mot honom bara en gång som han minns: När han gav honom en stor cigarr.

- o Försök att komma ihåg hur Viggo pratar med sin pappa. Säger han emot honom?
- o Försök komma ihåg om Viggo ler någonstans i filmen.
- o I vilken scen i filmen väcks Viggos hopp om att hans pappa skulle kunna bli annorlunda?

När pappan ber Viggo om hjälp med öltunnan, ställer Viggo tre villkor:

1. Att alla ska ha gratis öl.
 2. Att pappan ska vara vänlig mot Topper och Viggo.
 3. Att pappan ska vara gladare och inte bara tänka på pengar.
- Där kommer Viggo åt orsaken till att pappan är så olycklig och otrevlig.

- o Försök att minnas scener i filmen som visar hur pappans tankar kretsar enbart kring pengar.

När Viggo har ritat kranen berömmar pappa honom, ler mot honom och klappar honom på kinden.

- o Försök beskriva hur Viggo känner sig i detta ögonblick.
- o Tror ni att pappan kommer att ändra sig?

Pojkarna har varit vänner i nöd och lust. Det kan inte vara lätt för dem att skiljas.

- o Hur tror ni att Topper känner sig vid avskedsstunden?
- o Hur tror ni att Viggo känner sig när Topper far iväg?

Toppers önskedröm har gått i uppfyllelse. Han behöver inte pennan längre. Samtidigt är pennan det bästa han kan ge Viggo, något som Viggo verkligen kan ha användning för.

- o Vad tror ni han ska använda pennan till?

DRÖM OCH FANTASI

OTTO ÄR EN NOSHÖRNING blandar fantasi och realism på ett sätt som kan göra åskådaren osäker om gränserna mellan dröm och verklighet. Hände allt detta på riktigt eller var det en dröm som Topper drömde eller var det hans önskedröm?

- o Skulle något av detta kunna hända i det riktiga livet?
- o Vilka saker skulle absolut inte kunna inträffa i vår vardag?
- o Var det en riktig noshörning?
- o Vad var det för en penna egentligen som kom från rymden och hamnade hos Topper?
- o Vad skulle du rita om du fick pennan?
- o Måla din egen önskedröm.

HUMOR

Filmens regissör har enligt sina egna ord velat göra en film som de vuxna och barnen kan se tillsammans men där de kan skratta åt olika saker. Toppers pappa och faster, alltså de vuxna som barnpubliken tänkes tycka är på barnens sida, skildras realistiskt, medan andra vuxnas karaktärsdrag är grovt överdrivna: Grannen Holms oföretagsamhet, fru Floras välvilja, polismästarens petighet och bagarfruns barn-

fientlighet. De vuxna är osäkra och förställer sig. De vågar inte släppa sin invanda roll innan de tvingas till det av yttre omständigheter.

o Försök att tillsammans minnas roliga saker/scener ur filmen.

Man kan prata om de olika personernas rädslor.

o Vad är t ex Viggos pappa rädd för? eller polismannen?

De flesta är rädda för att göra bort sig om de pratar om sina känslor.

o Finns det någonting som Holm och Topper har gemensamt?

Förutom att bara prata eller istället för att prata om de olika personerna kan man också spela teater med dem som utgångspunkt. Föreslår tillsammans 5-10 scener ur filmen som skulle gå att spela upp som sketcher, skriv dem på lappar och lotta ut till grupper på 2-4 personer. T ex Holm och fru Flora på balkongen, Topper i bageriet, Viggo och pappan i källaren.

Ett annat sätt kan vara att låta barnen välja fritt en scen ur filmen och spela upp den föra andra (som i levande charader).